

**МЕНЕЖМЕНТ ФАНИНИНГ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШДАГИ
ЎРНИ. МЕНЕЖМЕНТ МАКТАБЛАРИНИ АЛФРАГАНУС
УНИВЕРСИТЕТИ СТОМАТОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТИ
ТАЛАБАЛАРИ БИЛАН ЎРГАНИШ**

Т.О.Раҳманов

Алфраганус университети

Алфраганус университетида шуғулланаётган тиббиёт факультети талабалари менежмент фанини билишлари ва ўзлаштиришлари оламшумул ахамиятга эгадир.

Менежмент – бу кўзланган мақсадга эришиш қобилияти ва маҳорати демакдир. Бошқаришнинг асосий мақсади жамиятнинг моддий - маънавий эҳтиёжларини тўлиқ қондириш мақсадида ижтимоий муносабатларни ва ишлаб чиқариш тизимини такомиллаштириш ҳамда ривожлантиришдан иборат.

Менежмент деганда бошқа одамларнинг ҳатти - ҳаракати, интеллекти, меҳнатидан фойдаланган ҳолда олдинга қўйилган мақсадга эриша олиш қобилияти тушунилади (Майкл Мескон ва бошқ, 2002).

Менежмент - ўз фаолиятини муваффақиятга эришиши мақсадидаги бошқарув фаолият тури. Менежер бу бошқарув фаолиятини малакали амалга ошираётган одамлар тоифаси - раҳбардир.

Менежер ва менежмент сўзларини бир - бирига айнан мос келади деб айтиш мумкинми? Бир жиҳатдан улар ўхшаш. Аммо икки фарқли томони бор.

Биринчидан, менежмент кўп ҳолларда бошқарув объекти ва субъектини, менежер деганда эса раҳбар одамни тушунилади.

Иккинчидан, менежер деганда фақат раҳбар, бошқариш билан шуғулланадиган оддий муҳандис, иқтисодчи ёки врачни эмас, балки махсус тайёргарликдан ўтган муҳим касб вакили, профессионал бошқарувчи тушунилади.

Соғлиқни сақлашда менежмент қуйидагиларни амалга ошириш учун зарур кўникмаларни яратади:

Ишлаб чиқариш жараёнини ўзгартириш,

Соғлиқни сақлаш аҳволини яхшилаш,

Натижа, таъсирни келтириб чиқариш.

Соғлиқни сақлашни бошқариш ўзига хос хусусиятларга эга, уларга қуйидагилар киради:

қабул қилинаётган қарорларнинг жамият аҳамиятига эга эканлиги;

уларнинг башорат қилишнинг қийинлиги, чунки улар дарҳол самара бермайди;

нотўғри қабул қилинган қарорларнинг оқибатини тўғрилашнинг иложи йўқлиги, қийинлиги.

Менежмент объекти ва субъекти

Менежмент объекти ҳақида сўз юритганда, энг аввало, объект сўзининг луғавий маъносига эътибор бериш керак бўлади. Шу маънода объект - бу: биздан ташқарига ва бизнинг онгимизга боғлиқ; бўлмаган ҳолда мавжуд бўлган борлиқ, воқеалик, моддий дунё, мавжудот;

киши фаолияти, диққат-эътибори қаратилган ҳодиса, предмет, шахс;

хўжалик ёки муҳофаа аҳамиятига эга бўлган корхона қурилиш, айрим участка ва б.қ.

Туман, вилоят, мамлакат тасарруфидаги барча соғлиқни муассасалари ва бошқалар менежментнинг ёки бошқаришнинг объектидир.

Соғлиқни сақлаш вазирлиги, вилоят соғлиқни сақлаш бош бошқармаси ва бошқа бошқарув ишини бажарувчи идоралар ва уларнинг раҳбарларини, қолаверса тизимдаги барча соғлиқни сақлаш муассасаларининг раҳбарлари менежментнинг субъекти, ёки менежерлар бошқарувчилар ҳисобланади.

Бошқарувнинг самаррадорлиги бошқарув субъекти ва объектининг ўзаро муносабатлари билан белгиланади.

Бошқарувчи (субъект) - мақсадни белгилайди, унга эришиш йўллари аниқлайди.

Объект - ким ёки нима субъект фаолиятининг предмети ҳисобланади. Шу билан бир вақтда маълум олинган тиббиёт муассасалари доирасида бош врач-бошқарув субъекти бўлса, ишлаб чиқариш фаолияти ва ресурслари - объекти ҳисобланади.

Бу фаннинг мазмуни бошқарув тизими ва бошқарув объекти орасидаги ўзаро муносабат бўлиб, унинг асосий вазифаси ўқувчиларга бошқарувнинг замонавий усуллари, раҳбарлик санъати сирларини ўргатишдан иборат. Фанни ўқитишдан мақсад талабаларда бошқариш муаммоларига қизиқиш уйғотиш, амалий ташкилотчилик фаолиятига иштиёқ туғдиришдир.

Менежмент мактаблари ва уларни менежментнинг ривожланишига қўшган ҳиссаси

Тарихни ўрганиш барча раҳбарлар учун ниҳоятда катта аҳамиятга эга, чунки фан чин тафаккур тарзи ҳақида, юз бераётган воқеалар ўртасидаги алоқадорликларни англаш ва уларнинг келажакда такрорланиши эҳтимолларини баҳолаш тўғрисида бормоқда. Тарихий ўтмиш ҳозирги муаммоларни қиёслаш, талқин қилиш учун ўзига хос бир муҳит вазифасини бажаради.

Илмий менежмент мактаби (1885-1920)

Саноат корхоналарида паст самарадорлик сабабларини ўрганган ёш америкалик олим Ф.У.Тейлор ишчилар меҳнат унумдорлигининг ўсишига асосий тўсиқ бўлиб турган омил - менежмент даражасининг пастлигидир, деган хулосага келади (Д.Н.Рахимова ва бошқ, 2009).

Тадқиқотчи бошқариш тамойилларини ўзгартиришни, энг муҳими, бу ишни илмий тавсияларга катъий риоя этган ҳолда амалга оширишни таклиф этади, ва бу соҳада асосий эътиборни бошқариш жараёнига илмий асосланган ўзгаришлар киритиш йўли билан меҳнат унумдорлигини ўстиришни таклиф этади. Ф.Тейлор воқеа-вазиятни аниқ ўрганиш хулосаларига асосланган қарорлар қабул қилиш лозимлигини кўрсатди.

Мумтоз ёки маъмурий менежмент мактаби (1920-1950)

Мумтоз йўналишнинг энг сўнгги соҳаси маъмурий тамойиллар сифатида кенг ёйилди. Унинг тарафдорлари асосий эътиборни алоҳида бир ишчига эмас, балки умуман ташкилотга ва менежментнинг режалаштириш, ташкил этиш, команда занжири, айрим ишчиларнинг меҳнат унумдорлигини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш каби вазифаларига қаратадилар. Маъмурий тамойиллар концепцияси ривожига Анри Файоль, Мэри Паркер Фоллет ва Честер Бернару катта ҳисса қўшган.

А.Файоль (1841-1925) асосан ўзининг бошқариш тажрибалари асосида маъмурий тамойиллар концепцияси доирасида ўз қарашларини умумлаштирди.

Шундай қилиб, бўлажак соғлиқни сақлаш ташкилотчилари, менежерлар менежмент функцияларини ўзлаштиришдан олдин Ўзбекистон соғлиқни сақлаш тизими ва унда олиб борилаётган ислохотлар ҳақида чуқур билимга эга бўлишлари зарур.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Маматқулов Б. Жамоат саломатлиги ва соғлиқни сақлашни бошқариш Т:2013. 573б
2. Б.Маматқулов, Д. Қосимова. Соғлиқни сақлаш менежменти ва иқтисодиёти Т: 2015. 238б
3. Оправин А.С. Организация стоматологической помощи населению. А: 2011. 519 с
- 4.В.В. Бойко Психология и менеджмент в стоматологии. С: 2009
I том – 1005 с
Интернет ресурслар
 1. [www. medline.ru](http://www.medline.ru)
 2. www pubmed,

